

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce **Mgr. Markéty Andričíkovej, PhD.**

Semiotické aspekty umeleckých naratívov pre deti a mládež

Mgr. Markéta Andričíková, PhD. patrí v súčasnosti, vlastne už dve desaťročia, k erudovaným znalcom/znalkyniam literatúry, ktorá má - ako zvyknem s istou úsmevnou nadsádzkou hovoriť - zmysel. „Nic není pod sluncem, co by našeho bedlivého povážení tak velice hodné bylo, jako na svět přicházející dítě,“ napísal v roku 1786, teda v začiatkoch formovania našej národnej identity, osvietený vzdelanec Daniel Lehocký. Ten to už napísal bez nadsádzky, akejkoľvek, pretože preňho a pre nasledujúce generácie „přichádzající dítě“ bolo skutočným zmyslom života. A nielen samo dieťa, všetko, čo s ním súviselo; vzdelanie a kultúra predovšetkým. Je ctou tých, ktorí kládli základy tejto kultúry, že pochopili, nie „řeči a řečovanky“, ich prvoplánové didaktické odkazy, formujú dieťa, ale to, čo je v nich, v ich najhlbších vrstvách uložené. Prečo takáto expozícia k posudku o habilitačnom spise vysokoškolskej pedagogičky a talentovanej literárnej vedkyne Markéty Andričíkovej? Pretože jej spis je výnimočný práve tým, že jeho výskumným predmetom nie sú „řeči a řečovanky,“ teda prvoplánové naratívy v ikonických klasických i súčasných dielach modernej svetovej a našej literatúry pre deti a mládež, ale ich bytostný zmysel. V tejto súvislosti je pozoruhodné, že Markéta Andričíková rozkrývaním podstat, „ponorných riek“ diel, ktoré v čase nástupu triviálno-zábavných trendov detskej kultúry im svojou umeleckou podstatou dokážu čeliť. Jej objavovanie závažných posolstiev o zmysle detskej existencie pri poľudšťovaní sveta, v ktorom čoraz viac dochádza k všeobecnej genocíde základných etických hodnôt a psycho-sociálnej jedinečnosti dieťaťa, jeho rodiny, je viac než len skvelou literárno-teoretickou interpretáciou literárneho textu. Excelentným dôkazom takéhoto filozoficko-

analytického prístupu k literatúre, ktorá na rozdiel od najnemeckejších opusov literatúry pre dospelých má v sebe zabudovanú schopnosť malého percipienta nielen zaujať, ale i natrvalo ovplyvniť, je v Andričíkovej habilitačnom spise niekoľko. V tejto chvíli však nie je dôležitá ich enumerácia. Dôležité je pomenovať si ich a hlavne prijať. V tejto súvislosti ma napríklad zaujalo autorkino zistenie, že hodnotovosť severských literárnych kultúr, intencionálne orientovaných na deti, konkrétne v prevedení švédskej autorky Astrid Lindgrenovej a fínskej spisovateľky Tove Janssonovej, spočíva v ich univerzálnosti. Andričíková vo svojom texte, ktorý je žánrovo i estetickým založením vedeckou esejou par excellence, prirodzene pripomína i to, čo je nám dôverne známe, totiž, že literárne veľdiela oboch autoriek sú dokladom ich jedinečnej špecifickosti, rozumej intencionálnosti. Súčasne však ponúka zistenie, vyplývajúce z jej hodnotovej stratégie, že popri akceptácii intencionálnosti detskej literatúry sú tieto diela súčasne médium smerujúcim k chápaniu detskej literatúry ako nedeliteľnej súčasti umeleckého univerza. Ešte predtým v eseji *Humor a hra ako manifestácia slobodného a otvoreného postoja k životu* dospieva k poznaniu, že autor legendárneho Macka Pu, vo všeobecnosti považovanom za ikonické dielo zábavnej detskej literatúry, vyzdvihuje v ňom tie „stránky detstva, ktoré by mali počas celého života fungovať ako morálne ľudské konštanty“. Chcem tým povedať, že Markéta Andričíková vo svojom habilitačnom spise vzbudzuje pozornosť nielen svojimi hĺbkovými, zmysluplnými interpretáciami, ale súčasne i presadzovaním toho modelu detskej beletristiky, ktorý je schopný rozradostňovať detský svet a súčasne akceptáciou detskej ideality regenerovať svet dospelých. Všetko toto ma oprávňuje navrhnúť udeliť Mgr. Markéte Andričíkovej, PhD. titul docent v odbore **literárna veda**.

21. marec 2021

prof. PhDr. Ondrej Sliacky, CSc.